

Άρθρο του Ν. Κοτζιά – Ουκρανικό: ελληνικά συμφέροντα και πρωτοβουλίες

Μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία θα αλλάξουν πολλά στον κόσμο και ιδιαίτερα στην Ευρώπη. Είναι ανάγκη να προσανατολίσουμε τη δημόσια συζήτηση στην Ελλάδα για το ποια είναι τα συμφέροντα της χώρας και ποιες πρωτοβουλίες οφείλει να αναλάβει με αφορμή τον πόλεμο.

Πρώτον, η Ελλάδα έχει δεκαετίες ως σταθερά στην εξωτερική πολιτική της, την υποστήριξη της ειρήνης, του απαραβίαστου των συνόρων της, την προάσπιση της ανεξαρτησίας και της εδαφικής ακεραιότητά της. Κατά την προώθηση αυτών των αρχών στηρίζεται στο διεθνές δίκαιο. Απαιτεί τον σεβασμό τους από την Τουρκία, καθώς και την πλήρη εφαρμογή τους στο Κυπριακό. Ας συμφωνήσουμε, λοιπόν, ότι αυτές οι αρχές πρέπει να εφαρμόζονται και στην περίπτωση της Ουκρανίας, τις οποίες, όμως, παραβιάζει η Ρωσία με ωμότητα. Οποιος, μάλιστα, υποστηρίζει τις ρωσικές παραβιάσεις, με «ναί μεν αλλά» υπονομεύει, έστω και άθελά του, την ελληνική διπλωματία καθώς και τη διεθνή θέση της Κύπρου. Τα πράγματα με βάση το πρώτο κριτήριο είναι σαφή: Δεν μπήκε η Κύπρος στα χωριά της Τουρκίας, ούτε ισοπέδωσε η Ουκρανία πόλεις στη Ρωσία.

Δεύτερον, όποιος υπερασπίζεται την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου για κάθε χώρα, δεν σημαίνει ότι υποστηρίζει την ηγεσία της μιας ή της άλλης χώρας. Η υπεράσπιση των αρχών μας δεν μπορεί να εξαρτάται από τα σκέτσα και τις αδυναμίες οποιουδήποτε ηγέτη της Ουκρανίας. Απορρίπτω, όμως, και την ανόητη άποψη ότι ναζι υπάρχουν μόνο στην Ουκρανία, αλλά όχι στη Ρωσία, όταν, μάλιστα, η τελευταία χρηματοδοτεί κάθε ακροδεξιό και νεοφασιστικό μόρφωμα σε όλη την Ευρώπη. Οι αρχές διπλωματίας μας, δηλαδή τα ειρηνικά όπλα μας, δεν μπορούν να εγκαταλείπονται για χάρη οποιουδήποτε ηγέτη της Ρωσίας. Διότι τότε, ανάλογα, μπορεί να επικαλεστεί ο οποιοσδήποτε σιδηροπέτε τον ενοχλεί στη χώρα μας ως λόγο εισβολής, όπως, ακόμα, και να καταγράψει ότι υπάρχουν ναζιστές στην Ελλάδα (που φτάσανε, μάλιστα, και στη Βουλή) και να πράξει ανάλογα στη βάση του φιλοπουτινικού δόγματος.

Τρίτον, θα πρέπει να προσέχουμε να μην υιοθετούμε τα ρωσικά προπαγανδιστικά επιχειρήματα που απλά αντιγράφουν εκείνα της Τουρκίας που επιχειρήσε στο όνομα «της προστασίας των Τουρκοκυπρίων» να δικαιολογήσει την παράνομη βία εισβολή το 1974 στην Κύπρο. Η ελληνική διπλωματία και κοινή γνώμη δεν μπορεί να υπερασπίζεται τέτοιου είδους ρωσική προπαγάνδα, παρά τις πολλαπλές αρνητικές εμπειρίες που έχει από τη Δύση.

Τέταρτον, η Ελλάδα πρέπει να κινηθεί με τρόπο που να αναβαθμίζει τον ρόλο της, αντί να υποβαθμιστεί και άλλο. Να προωθήσει έναν χάρτη ειρήνης, ασφάλειας

Δυστυχώς, ενώ η τουρκική διπλωματία έμαθε από τις δικές μας διπλωματικές μεθόδους της περιόδου 2015-18, η σημερινή ηγεσία του υπουργείου Εξωτερικών εξακολουθεί να παρακολουθεί σε πλήρη αδράνεια τα τεκταινόμενα.

και σταθερότητας για τη ΝΑ Ευρώπη και την Ανατολική Μεσόγειο, όπου είχαμε οικοδομήσει την «Πρωτοβουλία της Ρόδου» στην οποία συμμετείχε το σύνολο των αραβικών κρατών, της Παλαιστίνης συμπεριλαμβανόμενης, ο Αραβικός Σύνδεσμος και η Γραμματεία του Κόλπου. Πρωτοβουλία που εγκαταλείφθηκε σε ένα κρίσιμο σημείο μετά το 2018. Επιπλέον, να στηρίζει, στο ίδιο πνεύμα, κάθε ουσιαστική προσπάθεια ορθολογικής και δίκαιης ειρηνικής αρχιτεκτονικής ασφάλειας στην Ευρώπη.

Πέμπτον, η Ελλάδα οφείλει να κινηθεί πολύ προσεκτικά έναντι της προσπάθειας της Ρωσίας να θέσει υπό την επιρροή της μεγάλες ορθόδοξες εκκλησίες στην περιοχή, ακόμα και πατριαρχία και μητροπόλεις. Και αυτό διότι η εκκλησία είναι για τη νεοσαρική Ρωσία εργαλείο επιθετικής εξωτερικής πολιτικής. Οφείλει, επίσης, να λάβει η Ελλάδα άμεσα όλα τα απαραίτητα μέτρα προστασίας των ομογενών στη Μαριούπολη. Το ελληνικό ΥΠΕΞ έχει αργήσει ασυγχώρητα.

Οι άμεσες πρωτοβουλίες

Η Ελλάδα οφείλει να αναλάβει πρωτοβουλίες περιορισμού των αρνητικών επιπτώσεων της εισβολής στην Ουκρανία για την άμεση περιοχή μας, όπως:

Πρώτον, να αναλάβει πρωτοβουλίες ώστε να επαναλειουργήσουν οι έξι διαφορετικές συνεργασίες που δημιουργήθηκαν με πρωτοβουλία μου στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Να αρχίσει δε, από τη διασυννοριακή (Ελλάδα, Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία και Βουλγαρία) και εκείνη του συντονισμού των κρατών-μελών της Ε.Ε. στην περιοχή, με στόχο να ληφθούν από κοινού μέτρα και πρωτοβουλίες αποτροπής του να φτάσει ο πόλεμος στην περιοχή μας, καθώς και να περιοριστούν οι αρνητικές συνέπειές του, έχοντας κατά νουν ότι μια εν δυνάμει πολιτική κρίση στη Βοσνία ή τυχόν νέες εντάσεις ανάμεσα στο Κόσοβο και στη Σερβία, καθώς και τυχόν πρόθεση της Ρωσίας να εισβάλει στη Μολδαβία όπως είχε «κατά λάθος» ανακοινώσει την 1η Μαρτίου ο πρόεδρος της Λευκορωσίας θα αποσταθεροποιή-

σουν τη ΝΑ Ευρώπη.

Δεύτερον, μαζί με χώρες που συμμετέχουν στις τριμερείς και τετραμερείς συνεργασίες, όπως με Ισραήλ και Σερβία, να αναλάβει πρωτοβουλία διαμεσολάβησης. Δυστυχώς, ενώ η τουρκική διπλωματία έμαθε από τις δικές μας διπλωματικές μεθόδους της περιόδου 2015-18, η σημερινή ηγεσία του υπουργείου Εξωτερικών εξακολουθεί να παρακολουθεί σε πλήρη αδράνεια τα τεκταινόμενα.

Τρίτον, να αναληφθεί πρωτοβουλία αντιμετώπισης των νέων κυμάτων μετανάστευσης και διαμόρφωσης πλαισίου συνεργασίας με τις ενδιαφερόμενες χώρες της περιοχής. Προετοιμασία, επίσης, της βόρειας Ελλάδας, ιδιαίτερα της Κεντρικής Μακεδονίας και της Θεσσαλονίκης, για την υποδοχή προσφύγων.

Τέταρτον, η χώρα να απαιτήσει από την Ε.Ε. αντίβαρο ως προς τις κυρώσεις. Η κυβέρνηση θα έπρεπε να είχε καταλάβει ότι στο πακέτο των κυρώσεων συμφώνησε εξαιρέσεις, ιδιαίτερα προς όφελος των γερμανικών και ολλανδικών τραπεζών. Εξαιρέθηκαν η πρώτη και τρίτη μεγαλύτερη τράπεζα της Ρωσίας (μέσω των οποίων σίγουρα θα κάνουν συναλλαγές και οι επτά άλλες που εμπίπτουν στις κυρώσεις). Εξαιρέθηκαν, επίσης, οι δυτικές τράπεζες που α) χρηματοδοτούν τις ροές σε φυσικό αέριο και πετρέλαιο, β) μέσω των οποίων πληρώνονται τα ρωσικά χρέη. Τέλος εξαιρέθηκαν οι χρηματοπιστωτικοί θεσμοί προκειμένου να μη διαταραχθούν οι επιχειρηματικές τους δραστηριότητες στη Ρωσία. Η Ελλάδα προκειμένου να συμφωνήσει με τέτοιες εξαιρέσεις, οφείλει να ζητήσει χρηματοδοτικά αντισταθμίματα προς κάλυψη της απώλειας εσόδων που θα έχει εξαιτίας τους στον τουρισμό και στην εξαγωγή αγροτικών προϊόντων. Δεν μπορεί να δέχεται η χώρα τις εξαιρέσεις προς όφελος των ισχυρών και να μην προασπίζεται, ταυτόχρονα, τα συμφέροντά της.

Πέμπτον, στο όνομα της ουκρανικής κρίσης ακούγεται όλο και περισσότερο από πολλές πλευρές, ιδιαίτερα στη Γερμανία, αλλά συζητιέται και στην Τουρκία, η παραπέρα διάδοση των ατομικών όπλων. Κάθε φιλειρηνική πολιτική θα πρέπει να έχει σταθερό στόχο την αποτροπή μιας τέτοιας εξέλιξης, την οποία διευκόλυνε ο Πούτιν με τις επιλογές του να ενεργοποιήσει δύο φορές το πυρηνικό οπλοστάσιο της Ρωσίας.

Τέλος, η Ελλάδα οφείλει να στηρίξει εκ νέου τον EastMed, από τον οποίο παραιτήθηκε τόσο επιπόλαια, καθώς και να πάρει άμεσα μέτρα αποφυγής βαθέματος της ενεργειακής κρίσης, της ενεργειακής φτώχειας και ανισότητας, καθώς και της πανταχόθεν προαναγγελλόμενης επισιτιστικής κρίσης.

* Ο κ. Νίκος Κοτζιάς είναι πρόην υπουργός Εξωτερικών.